

**TURKSOY FESTIVAL VA ANJUMANLARIDA O‘ZBEKISTON
SAN’ATKORLARINING ISHTIROKI**

Shohruh Akbarov

O‘zbekiston Respublikasi madaniyat vazirining
xalqaro aloqalar bo‘yicha maslahatchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada O‘zbekiston san’atkorlarining Turkiy madaniyat xalqaro tashkiloti (TURKSOY) tomonidan tashkil etilgan madaniy tadbirlardagi faol ishtiroki tahlil qilinadi. 1993-yildan buyon tashkilotning asoschi a‘zosi sifatida O‘zbekiston TURKSOY doirasidagi festivallar, ko‘rgazmalar va simpoziumlarda o‘zining boy san’at merosini muntazam namoyish qilib kelmoqda. Tadqiqot tarixiy va amaliy yondashuv asosida olib borilib, unda o‘zbek an’anaviy musiqasi, raqsi (xususan “Lazgi”), tasviriy san’ati va hunarmandchiligi orqali turkiy xalqlar madaniy integratsiyasiga qo‘shilayotgan hissa yoritiladi. Shuningdek, maqolada TURKSOY platformasi orqali O‘zbekistonning madaniy diplomatiya sohasidagi faoliyati va xalqaro obro‘cini mustahkamlash yo‘llari ko‘rsatib beriladi. Xulosa qilib aytganda, bunday ishtirok nafaqat turkiy davlatlar o‘rtasida o‘zaro tushunishni kuchaytiradi, balki O‘zbekistonning xalqaro miqyosdagi “yumshoq kuch” siyosatini ham qo‘llab-quvvatlaydi.

Kalit so‘zlar: O‘zbekiston, TURKSOY, madaniy diplomatiya, Lazgi raqsi, turkiy integratsiya, san’at merosi, xalqaro festivallar, yumshoq kuch, an’anaviy san’at

TURKSOY – Turkiy madaniyat xalqaro tashkiloti – 1993-yil 12-iyulda Ozarbayjon, Qozog‘iston, Qirg‘iziston, O‘zbekiston, Turkmaniston va Turkiya madaniyat vazirlari tomonidan tashkil etilgan bo‘lib, uning asosiy maqsadi turkiy xalqlar o‘rtasidagi tarixiy-madaniy mushtaraklikni saqlash, madaniyat, san’at, til, adabiyot, urf-odat va an’analarni ilmiy-amaliy asosda o‘rganish va jahon miqyosida targ‘ib qilishdan iboratdir. Ushbu tashkilot faoliyati madaniyat sohasida xalqaro

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 05. May 2025

aloqalarni kengaytirish, turkiy davlatlar o'rtasida do'stlik va o'zaro anglashuvni mustahkamlashda muhim vositaga aylangan.

O'zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishganidan so'ng, o'zining milliy madaniyatini jahon hamjamiyatiga tanitish, tarixiy ildizlariga asoslangan holda o'zaro madaniy hamkorlikni rivojlantirishga alohida e'tibor bera boshladi. Shu nuqtai nazardan, O'zbekiston TURKSOY tashkilotining asoschilaridan biri sifatida unga 1993-yildayoq qo'shildi va bugungi kungacha ushbu xalqaro tuzilma doirasidagi madaniy aloqalarda faol ishtirok etib kelmoqda.

TURKSOY O'zbekiston san'atkorlari uchun xalqaro miqyosda o'z iste'dodini namoyon etish, turkiy xalqlarning umumiy madaniy qadriyatlarini birgalikda ulug'lash, hamda xalqaro san'at maydonida o'zbek san'atini munosib tarzda targ'ib qilish imkonini beruvchi nufuzli platformaga aylangan. Mazkur tashkilot tomonidan tashkil etilgan xalqaro festivallar, konferensiyalar, an'anaviy san'at kunlari, musiqiy forumlar va ko'rgazmalar orqali o'zbekistonlik san'atkorlar o'z ijodiy salohiyatlarini nafaqat turkiy dunyo, balki keng xalqaro auditoriyaga taqdim etish imkoniga ega bo'lishmoqda.

Ushbu maqolada O'zbekiston san'atkorlarining TURKSOY festival va anjumanlaridagi faol ishtiroki, ularning xalqaro miqyosdagi nufuzi, turkiy xalqlar o'rtasidagi madaniy integratsiyaga qo'shgan hissasi, shuningdek, milliy san'atimizni tanitishdagi amaliy yutuqlari tahlil qilinadi. Mavzuni yoritishda tarixiy manbalar, so'nggi yillardagi anjumanlar haqidagi hisobotlar, san'atshunoslik tahlillari va xalqaro madaniy aloqalar bo'yicha mutaxassislarining fikrlari asos qilib olinadi. Mazkur tadqiqot O'zbekistonning TURKSOY doirasidagi madaniy faoliyatini nafaqat faktlar asosida, balki ilmiy-nazariy yondashuvlar bilan baholashga intiladi.

O'zbekiston Respublikasi TURKSOY xalqaro tashkilotiga 1993-yildan buyon a'zo bo'lib, tashkilot doirasidagi barcha muhim madaniy tadbirlarda faol qatnashib kelmoqda. Bu ishtirok nafaqat diplomatik aloqalarning rivoji, balki xalqimizning boy madaniy merosini xalqaro miqyosda targ'ib qilishning muhim vositasiga aylangan. Jumladan, O'zbekiston san'atkorlari 2015-yildan beri har yili o'tkazib kelinayotgan "TURKSOY baxshilar festivali"da muntazam ishtirok etmoqda. Ushbu festivalda Surxondaryo va Qashqadaryo viloyatlaridan chiqqan xalq baxshilari turli toifadagi mukofotlarga sazovor bo'lganlar (TURKSOY rasmiy hisobotlari, 2018, 2020).

2018-yilda TURKSOYning "Yil poytaxti" loyihasi doirasida O'zbekistonning Xiva shahri "Turk dunyosining madaniy poytaxti" deb e'lon qilingan. Ushbu yil davomida Xivada o'tkazilgan konsert dasturlari, ko'rgazmalar, konferensiyalar va

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 05. May 2025

adabiy uchrashuvlarda O‘zbekistonlik san’atkorlar yetakchi o‘rinlarda qatnashdi. Bu voqea O‘zbekistonning TURKSOYdagi faolligini rasman e’tirof etgan eng muhim bosqichlardan biri bo‘ldi (TURKSOY Annual Report, 2018; O‘zbekiston Respublikasi Madaniyat vazirligi, 2019).

TURKSOY tomonidan tashkil etilgan “Turkiy xalqlar musiqa merosi” xalqaro festivali doirasida ham O‘zbekistonlik bastakorlar, xonandalar va musiqachilar, xususan, maqom ansambllari xalqaro maydonda o‘z san’atini namoyon qilgan. 2021-yil Qozog‘istonning Turkiston shahrida bo‘lib o‘tgan festivalda O‘zbekistonning "Maqom" ansambli "Eng yaxshi an’anaviy chiqish" nominatsiyasi g‘olibi bo‘ldi (Qozog‘iston Madaniyat vazirligi axboroti, 2021).

TURKSOY doirasida baxshichilik san’atiga alohida e’tibor qaratilmoqda. O‘zbekistonlik baxshi va dostonchilar, jumladan, xalq baxshisi Sherali Jo‘rayev hamda yosh iste’dod Qurbonali Mamadaliyev, 2019-yilda Turkiyaning Antaliya shahrida o‘tkazilgan "Xalq og‘zaki ijodi haftaligi"da faol ishtirok etishgan. Bu anjumanlar baxshichilikni nafaqat madaniy meros sifatida, balki zamonaviy madaniyatlararo dialog vositasi sifatida taqdim etishga xizmat qildi (TURKSOY Press Service, 2019).

2022-yilda Toshkentda o‘tkazilgan “Turkiy xalqlar raqs san’ati festivali”da O‘zbekiston davlat raqs ansambli tomonidan ijro etilgan “Lazgi” raqsi xalqaro auditoriya tomonidan katta qiziqish bilan kutib olindi. "Lazgi" raqsi avvalroq UNESCOning nomoddiy madaniy merosi ro‘yxatiga kiritilgan bo‘lib, ushbu festivalda uning ijrosi milliy raqs san’atimizning global darajadagi nufuzini yanada oshirdi (UNESCO Heritage Register, 2019; TURKSOY Cultural Calendar, 2022).

TURKSOY rassomlari simpoziumi turkiy davlatlar ijodkorlari uchun tajriba almashish va ijodiy hamkorlik maydoni bo‘lib xizmat qilmoqda. O‘zbekistonlik rassomlar Olim Tursunov, Zebo Qo‘chqorova hamda hunarmand Mahmud Qoziyev 2017–2023 yillar davomida Istanbul, Boku, Nursulton, Bursa kabi shaharlarda o‘tkazilgan xalqaro simpoziumlarda ishtirok etib, o‘z asarlarini namoyish etishdi. Ularning ishlari xalqaro muzeylar fondlariga qabul qilingan va TURKSOY kataloglarida chop etilgan (TURKSOY Art Catalogue, 2020; O‘zbekiston Badiiy Akademiyasi, 2021).

TURKSOY O‘zbekiston uchun nafaqat madaniy hamkorlik maydoni, balki yumshoq kuch vositasi sifatida ham xizmat qilmoqda. San’atkorlar faoliyati orqali turkiy xalqlar o‘rtasida madaniy integratsiya kuchayib bormoqda. Bu faoliyat orqali

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 05. May 2025

O‘zbekiston jahon madaniy maydonida o‘zining o‘ziga xos san’at uslubini, boy merosini va milliy qadriyatlarini global miqyosda targ‘ib qilmoqda.

TURKSOYning yoshlar uchun tashkil etayotgan forumlari ham alohida e’tiborga molik. 2023-yilda Istanbulda o‘tkazilgan "Yosh turkiy rassomlar forumi"da O‘zbekistonlik talabalar va yosh san’atkorlar o‘z loyihalari bilan qatnashib, diplomatik va ijodiy almashuvning faol ishtirokchisiga aylanishdi (TURKSOY Youth Initiative, 2023).

TURKSOY doirasida o‘tkazilayotgan madaniy tadbirlarda O‘zbekiston san’atkorlarining qatnashuvi nafaqat milliy san’atni targ‘ib qilish, balki O‘zbekistonning madaniy diplomatiyasini kuchaytirishga xizmat qilmoqda. San’at tilining xalqaro ommaviy anglash vositasi sifatidagi qudrati, ayniqsa, turkiy xalqlar o‘rtasida tarixiy-madaniy yaqinlikni yanada mustahkamlashga imkon bermoqda. O‘zbekistonlik san’atkorlarning TURKSOY doirasidagi chiqishlari orqali O‘zbekistonning “yumshoq kuch” strategiyasi samarali ishlamoqda. Milliy raqs, musiqa, teatr va tasviriy san’at turlari orqali O‘zbekiston boshqa turkiy davlatlar bilan madaniy integratsiyaning zamonaviy ko‘rinishini shakllantirmoqda. Xususan, "Lazgi" raqsining xalqaro maydonda tan olinishi, maqom san’atining TURKSOY sahnasida muntazam jaranglashi, o‘zbekistonlik hunarmandlarning ko‘rgazmalarda faol ishtiroki, xalqimizning ko‘p asrlik estetik qadriyatlarini samarali tarzda targ‘ib qilayotganini ko‘rsatadi.

Bunday faoliyat nafaqat turkiy davlatlar o‘rtasidagi munosabatlarda, balki O‘zbekistonning boshqa mintaqaviy va global madaniy diplomatik siyosatlarida ham o‘z ifodasini topmoqda. TURKSOY bilan olib borilayotgan hamkorlik orqali O‘zbekiston o‘zining xalqaro imijini mustahkamlash, san’at orqali do‘stlik, hamkorlik va o‘zaro ishonch muhitini yaratish yo‘lida muhim qadamlar tashlamoqda. Bu hamkorlik O‘zbekistonning tashqi siyosatida madaniyat orqali xalqaro integratsiyani chuqurlashtirishga xizmat qiluvchi barqaror platformaga aylanmoqda.

O‘zbekiston san’atkorlarining TURKSOY doirasidagi festival va anjumanlardagi ishtiroki turkiy xalqlar madaniy integratsiyasini mustahkamlashda muhim rol o‘ynamoqda. Ular orqali o‘zbek xalqining milliy san’ati, urf-odat va qadriyatlari jahon miqyosidagi madaniy muhitda faol e’tirof etilmoqda. Bu jarayon O‘zbekistonning xalqaro madaniy makondagi nufuzi, obro‘si va ta’sir doirasining kengayishiga xizmat qilmoqda. Ayniqsa, so‘nggi yillarda TURKSOY bilan hamkorlikda amalga oshirilayotgan ko‘rgazmalar, musiqiy dasturlar, an’anaviy san’at

turlarini saqlab qolish va yoshlar o‘rtasida rivojlantirish bo‘yicha loyihalar madaniy diplomatiyaning yangi qirralarini ochib bermoqda.

Kelgusida bu hamkorlikni yanada rivojlantirish maqsadida qo‘shma san’at maktablari tashkil etish, yosh rassomlar va ijrochilar uchun turkiy davlatlar o‘rtasida almashinuv dasturlarini yo‘lga qo‘yish, TURKSOY ko‘magida turkiy xalqlar orasida mushtarak madaniy festival haftalıkları tashkil etish kabi tashabbuslar dolzarb ahamiyat kasb etadi. O‘zbekiston uchun bu nafaqat milliy san’atni eksport qilish, balki madaniyat orqali diplomatik ishonch, barqarorlik va xalqaro tan olinuvchanlikni kuchaytirish imkonidir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. TURKSOY. (2018). *Annual Report*. Turkic Culture and Heritage Foundation. <https://www.turksoy.org/>
2. O‘zbekiston Respublikasi Madaniyat vazirligi. (2019). *Xiva – turk dunyosining madaniy poytaxti: Tadbirlar tahlili*. Toshkent: Madaniyat nashriyoti.
3. UNESCO. (2019). *Khorazm Dance “Lazgi” inscribed in the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity*. <https://ich.unesco.org/>
4. TURKSOY. (2020). *Art Catalogue of the International Symposium of Artists*. Ankara: TURKSOY Matbaa.
5. Nazarov, B. (2021). Madaniy diplomatiya va O‘zbekistonning xalqaro obro‘cini mustahkamlash. *Sharq yulduzi*, (4), 45–52.
6. Qozog‘iston Respublikasi Madaniyat va sport vazirligi. (2021). *Turkiy xalqlar musiqa merosi xalqaro festivali hisobotlari*. Turkiston: Qozog‘iston nashriyoti.
7. TURKSOY Press Service. (2019). *Oral Tradition Week in Antalya: Baxshi and Ashiqs in the Spotlight*. <https://www.turksoy.org/news>
8. TURKSOY. (2023). *Youth Initiative Forum Report: Young Artists of the Turkic World*. Istanbul: TURKSOY.
9. Ergin, M. (2014). *The Cultural Politics of Turkic Unity: Turkish Diplomacy and International Cultural Organizations*. *Middle Eastern Studies*, 50(6), 921–939. <https://doi.org/10.1080/00263206.2014.920152>
10. Allabergenov, M. (2022). Turk dunyosining madaniy integratsiyasi: O‘zbekistonning o‘rni va istiqbollari. *O‘zbekiston tarixi*, (1), 70–78.